

889.59
BIBLIOTECA
FIA
CANSA

ΚΡΗΤΙΚΑ 765

ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗ

ΚΡΗΤΙΚΗ ΨΥΧΗ

ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΚΡΗΤΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙ ΣΤΑ 1941

ΑΘΗΝΑΙ 1954

889.59
FIA

ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗ

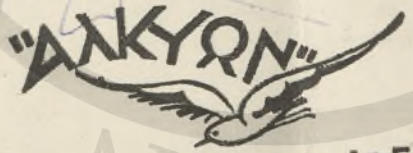
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ	
- Χ 3 Δ 1 0 Α	
Αρ. βιβλ.	44030
Χρον.	23-1-79
Εισακτ.	Π. Γ. Γαβριηλίδης
Αριθ.	389 59 / 61 Α

ΚΡΗΤΙΚΗ ΨΥΧΗ

ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΚΡΗΤΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙ ΣΤΑ 1941

*Εμφ. Πελαγία
 Δέμι "Εραχίς"
 με αγνή ερωτική
 λαμπρότητα*

25/2/74

ΑΘΗΝΑΙ 1974

III-V-LIV.

889.59
G1A

Τὸ μονόπρακτο καὶ σύντομο θεατρικὸ αὐτὸ ἔργο,
διδάχθηκε γιὰ πρώτη φορά ἀπὸ τοὺς ἠθοποιούς :

ΠΕΤΡΟ ΚΥΡΙΑΚΟ σὸν ρόλο τοῦ Γέρο υ
ΡΙΤΣΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ σὸν ρόλο τῆς γειτόνισσας
ΝΙΚΟ ΒΑΣΤΑΡΔΗ σὸν ρόλο τοῦ Ξένο υ

καὶ μεταδόθηκε ἀπὸ τὸν Ἐθνικὸ Ραδιοφωνικὸ
Σταθμὸ, τὸν Ἀπρίλιο 1950

Διὰ τὴν ἄδειαν παραστάσεως
ἀποταθῆτε : ΕΤΑΙΡΕΙΑΝ ΕΛΛ. ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ
Ναυαρίνου 2 Ἀθήνας

ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗ

ΚΡΗΤΙΚΗ ΨΥΧΗ

Μιά σύντομη τραγωδία

ΠΡΟΣΩΠΑ

Ο γέρος

Μιά γυναίκα (γειτόνισσά του)

Ο ξένος

ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑ: "Ένα άπλο δωμάτιο σ' ένα χωριάτικο σπίτι, στην Κρήτη.

Στό βήθος, ένα τζάκι, όπου καίει φωτιά. Ένα ξύλινο τραπέζι, λίγα ψάθινα καθίσματα, είναι όλα όλα τά ξπιπλα σ' αυτό τὸ φτωχικό δωμάτιο. Σέ μιὰ γωνιά, ἀρκετά ψηλά, μερικά εἰκονίσματα κι' ένα καντήλι ἀναμμένο μπροστά τους. Στό τραπέζι ἐπάνω, μιὰ πήλινη κανάτα κι' ένα ποτήρι, ὅπως καὶ μιὰ λάμπα πετρελαίου, ἀναμμένη ἐπίσης. Δυὸ πόρτες. Ἡ μιὰ δεξιά σὸν θεατὴ κι' ένα παράθυρο κοντὰ σ' αὐτὴν τὴν πόρτα, σκεπασμένο μὲ χωριάτικες κουρτίνες. Ἀπέναντι μιὰ ἄλλη πόρτα, μικρότερη αὐτῆ, πὸν ὀδηγεῖ σ' ἄλλα διαμερίσματα τοῦ μικροῦ σπιτιοῦ.

Μὲ τὸ ἀνοίγμα τῆς αὐλαίας, φαίνεται ὁ Γέρος, καθισμένος, μὲ ἐκουμπισμένους τοὺς ἀγκῶνες τοῦ στό τραπέζι. Ἡ πήλινη κανάτα καὶ τὸ ποτήρι δίπλα τοῦ, δείχνουν ὅτι ὁ γέρος πίνει. Ἡ γυναίκα καταγίνεται μὲ τὸ ἀναμμένο τοῦ καντηλιοῦ, ἔχοντας τὰ νῶτα τῆς γυρισμένα πρὸς τὸ ἀνοίγμα τῆς σκηνῆς. Στὴ σκηνὴ ἐλάχιστο φῶς, πὸν ἔρχεται ἀπὸ τίς φλόγες πὸν χοροπηδᾶνε στό τζάκι, ἀπὸ τὸ καντήλι καὶ τὴν ἀναμμένη λάμπα στό τραπέζι.

Ἡ γυναίκα μόλις τελειώση τὸ ἀναμμένο τοῦ καντηλιοῦ, ἀτρέφεται πρὸς τὸν γέρο.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ

Θές τίποτ' ἄλλο γείτονα ;

Ο ΓΕΡΟΣ (βαρύς, ἀλλὰ μὲ καλωσύνη)

”Ὅχι, σ' εὐχαριστῶ.

Γιὰ τὸ καντήλι σ' ἔκραξα, ποῦ ἦτανε σβυστό,
νὰ μοῦ τ' ἀνάψης..

Η ΓΥΝΑΙΚΑ

Τὸ ἄναψαι.

Ο ΓΕΡΟΣ

Νά 'σαι καλὰ κυρά μου.

Νά... τὰ παιδιά μου ἔρχονται συχνά μέσ' τὰ ὄνειρά μου
καί θέλω νά 'χῆ λίγο φῶς, νὰ μὴν παραπατᾶνε...

Η ΓΥΝΑΙΚΑ (μὲ συμπόνια)

Τὸν ξέρω δὰ τὸν πόνο σου..

Ο ΓΕΡΟΣ (μὲ ποράπονο)

Τὰ πόδια δὲν κρατᾶνε
γι' αὐτὸ σὲ κράζω ποῦ καί ποῦ, νὰ μὲ βοηθᾶς λιγάκι,
πότε γιὰ τὸ καντήλι μου καί πότε γιὰ τὸ τζάκι...

”Ἄν κράταγαν τὰ πόδια μου, δὲν θά 'μενα στὴν Κρήτη,
ὀλημερίς στὸν καφενέ, ὄλονυχτὶς στὸ σπίτι,
ἀλλὰ μαζί τους θά 'μωνα, μαζί τους θά χτυποῦσα
στὴν Ἀφρικὴ τοὺς γερμανοὺς καί θά τοὺς πολεμοῦσα
τὴν λευτεριά στὸν τόπο μου νὰ ξαναφέρω πάλι,
διώχοντας τέτοιο σίφουνα καί τέτοια ἀνεμοζάλη...

(Εἶχε ὑψώσει λίγο τὴ φωνή του καθ' ὡς μιλοῦσε. Ἡ γυναίκα φοβι-
σμένη, κοιτάζει ἀπὸ τὸ παράθυρο, ἔξω, ἀνασηκώνοντας λίγο τὴν
κουρτίνα).

Η ΓΥΝΑΙΚΑ

Σιγά, μὴ μᾶς ἀκούσουνε...

Ο ΓΕΡΟΣ

Δὲ νοιάζονται γιὰ μένα...

Δὲν νοιάζονται γιὰ κόκκαλα μισοσκελετωμένα,
ποῦ ξέρουνε πὼς δὲν μποροῦν τουφέκι νὰ κρατήσουνε,
νὰ ρίξουνε μιὰ μπαλλοθιά, τὴν Κρήτη ν' ἀναστήσουνε...
Κι' ἔτσι τὰ δυὸ τὰ χέρια μου, ποῦ 'χουν παραγεράσει

καί οἱ ρυτίδες τὰ ἴσκαψαν καί τὰ ἴχουνα κουράζει,
προσμένουνα καί καρτεροῦν κι' αὐτὰ ν' ἀναγαλλιάσουνε
σάν ἔρθουνα τ' ἀγόρια μου, νά τὰ σφιχταγκαλιάσουνε...

(Κάνει μιὰ χειρονομία ἀνθρώπου πού δάκρυσε)

Τ' ἀγόρια μου... Δέν μπόρεσαν νά ζήσουνε στήν Κρήτη
μέ γερμανοὺς καί φύγανε σέ μέρη μακρινά
καί ἂν γυρίζω μόνος μου στ' ἀραχνιασμένο σπίτι
προσμένω...

(βγάζει ἀπὸ τὸν κόρφο του τρεῖς φωτογραφίες)

τὸν Μανώλη μου... (τὴν φιλάει)

... τὸν Σήφη... (τὴν φιλάει)

...τὸν Μηνᾶ .

(φιλάει μέ συγκίνησι καί τὴν τρίτη φωτογραφία).

Τρία παιδιά γειτόνισσα... τρεῖς λεβεντιές μοῦ φύγανε
κι' ἀφήσανε στὰ μάτια μου τὸ δάκρυ τὸ θολὸ
μὰ ὅταν γιὰ τὴν Αἴγυπτο κινήσανε κι' ἐπήγανε,
τοὺς εἶπα : Στὸ καλό...

(δακρύζει πάλι)

Η ΓΥΝΑΙΚΑ (τὸν πρηγορεῖ)

Ἔ... θὰ γυρῶσιν κάποτε, δαφνοστεφανωμένοι,
τρανοὶ καί δοξασμένοι...

καί στὰ καλοδεξίμια τους, χωρὶς νά πῆς μιὰ λέξι,
θὰ εἶναι δάκρυ τῆς χαρᾶς, τὸ δάκρυ πού θὰ τρέξει.

(Προχωρεῖ πρὸς τὴν πόρτα τῆς ἐξόδου, δεξιά).

Πάω κι' ἐγώ... εἶν' ὦρα μου...

Ο ΓΕΡΟΣ

Μὴν φεύγεις ἀπ' ἐκεῖ...

(ἀκροάζεται)

Βήματα... μιὰ περίπολος περνᾶ γερμανικῆ
καί εἶν' ἀργά... νά μὴ σέ ἴδου...

Η ΓΥΝΑΙΚΑ (πηγαίνει πρὸς τὴν ἄλλη πόρτα)

Θὰ φύγω ἀπ' τὴν κουζίνα

καί θὰ φωνάξω ἀπ' τὴν αὐλή, τὴν κυρὰ Κατερίνα

για να μου ανοίξη...

Ο ΓΕΡΟΣ

Στό καλό. 'Η Παναγιά μαζί σου ...

Η ΓΥΝΑΙΚΑ (φεύγοντας)

Και σὺ μὴ σεκλετίζεσαι... Θὰ ματαρθοῦν οἱ γιοιοὶ σου...

('Η γυναίκα ἔφυγε ἀριστερά)

Ο ΓΕΡΟΣ

(Μένει μόνος. Σηκώνεται καὶ προχωρεῖ πρὸς τὸ καντῆλι ψιδυρίζοντας)

"Αμποιες...

(Κάνει τὸν σταυρό του στὰ εικονίσματα)

Μόνο ἡ Χάρι Σου, Πανάχραντη Παρθένα,
θὰ ξαναφέρῃ κάποτες τὰ τρία τὰ παιδιὰ μου
στὰ κρητικὰ τὰ χῶματα τὰ αἵματοποτισμένα
καὶ θὰ χαρῆ ἡ καρδιά μου.

Παρθένα μου... 'Η Χάρι Σου καὶ τ' ἅγιο Σου τὸ χέρι
ἄς εὐλογήσουν τὰ ὄπλα μα.,, σὲ μέρη ἀλαργινὰ
κί ἡ Θέλησί Σου, Παναγιά καὶ πάλι νὰ μοῦ φέρῃ
στό σπίτι, τὸν Μανώλη μου, τὸν Σήφη, τὸν Μηνᾶ...

(Κάνει τὸν σταυρό του τρεῖς φορές)

"Ομως ἂν ἦτανε γραφτὸ νὰ μὴν τοὺς ματαΐδῶ
καὶ ἂν τὰ βόλια τοῦ ἐχθροῦ, τοὺς βροῦν τὰ μανιασμένα
(ἡ φωνή του τρέμει κάπως)

νὰ μὴ μ' ἀφήσης Παναγιά, μονάχο μου ἐδῶ,
μὰ πάρε με κι' ἐμένα.

Δέν θέλω νὰ ἔχω στὴν ψυχὴ τὴ βαρυσυννεφιά...

Τὶ νὰ τὴν κάνω τὴν ζωὴ δίχως βλαστάρια νὰ ἔχω;

Πάρε μ' ἐκεῖ, ποῦ τὰ παιδιὰ θὰ μ' ἔχουν συντροφιά
κι' ἄς μὴ μ' ἀφήσῃ ἡ Χάρι Σου, στὴ θλίψι μου, μονάχο...

(Σταυροκοπιέται πάλι, ἀσπάζεται τὰ εικονίσματα κι' ἐνῶ μὲ τὸ δάκτυλό
του προσπαθεῖ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ ἓνα δάκρυ ἀκόμα, ἀκούγεται στὴν πόρτα
τῆς εἰσόδου, ὄ ε ξ ι ᾶ, ἓνα ἔντονο καὶ παρατεταμένο χτύπημα. Στέκεται
κι' ἀκροάζεται. Τὸ χτύπημα ἐπαναλαμβάνεται πῶς ἔντονο ἀκόμα).

Ποιὸς εἶναι;

ΜΙΑ ΦΩΝΗ (ἀπ' ἔξω, μὲ ἀγωνία)

Ἄνοιξετε γλήγορα...

Ο ΓΕΡΟΣ (διστακτικά)

Τι θέλετε ;

Η ΦΩΝΗ (ἀπ' ἔξω πάντα)

Βοήθεια...

(Ὁ γέρος ἀνοίγει τὴν πόρτα θιαστικός. Ἕνας νέος μπαίνει. Εἶναι ντυμένος μὲ χακὶ στρατιωτικὴ στολή καὶ φροντίζει νὰ κλείσῃ μόνος τοῦ τὴν πόρτα, σὰν νὰ φοβᾶται κάτι).

Ο ΞΕΝΟΣ

Κλειστε...

(Ὁ γέρος κάτι πάει νὰ πῆ, μὰ ὁ ξένος τοῦ γνέφει νὰ μὴ μιλήσῃ, ἐνῶ ταυτόχρονα κολλᾷ τὸ αὐτί του στὴν πόρτα, γιὰ ν' ἀκούσῃ τί γίνεται ἔξω).

Σωπάτε... (ἀκροᾶται. Ἑουχάζει λίγο)

Εὐχαριστῶ... (καμαρώνοντας τὸν γέρο)

Τὰ κρητικὰ τὰ στήθεια,

τὸ ἔξερα πὼς θὰ κρύβανε τόσο καλὴ καρδιά...

Μὲ κυνηγοῦν οἱ γερμανοί. Βγήκα στὴν ἀμμουδιά.

Μ' ἔβγαλε ὑποβρύχιο ἐγγλέζικο, τὸ βράδυ

νὰ κάνω κάποιον σαμποτάζ... Μέσ' τὸ πυκνὸ σκοτάδι,

ἔρριξα μέσ' τὴ βάση τους πέντε χειροβομβίδες

καὶ δυὸ σκοποὺς ἐσκότωσα. Εἶχα πολλὲς ἐλπίδες

νὰ φύγω δίχως νὰ με ἴδουν... Ὅμως μ' ἀντιληφτήκανε

τὴν τελευταία τὴν στιγμή κι' ἐπάνω μου ριχτήκανε

σὰν τὰ τσακάλια. Κοίταξα τὰ ἴχνη μου νὰ χάσουνε

κι' ἀντὶ νὰ πάω γέροντα, κατὰ τὴν παραλία,

χώθηκα μέσα στὸ χᾶριό, ποὺ ἴσως νὰ μὴ με πιάσουνε,

γιατὶ ὅσο νὰ ἴνα. κρύβεται κανένας μ' εὐκολία

στὰ σπίτια τὰ φιλόξενα...

Ο ΓΕΡΟΣ

Καὶ σκέφτηκες καλά.

Τὰ σπίτια μας, λεβέντη μου, δὲν φαίνονται δειλὰ

σὰν εἶναι νὰ βοηθήσουνε παιδιὰ ποὺ πολεμᾶνε

γιὰ τῆς Πατρίδας τὴν τιμὴ...

(Σάν νά τοῦ δίνη εὐχή)

"Ὡρα καλή σου νά 'ναι,
ἡ ὥρα ποῦ ἐχτύπησες στήν πόρτα μου, παιδί μου
καί χάρισες παρηγοριά καί θάρρος στήν ψυχή μου...
(Σηκώνεται καί φέρνει ἄλλο ἓνα ποτήρι ἀπό τὸ τζάκι καί βάζει κρασί ἀπὸ
τὴν κανάτα ποῦ εἶναι στὸ τραπέζι).
"Ἐνα κρασάκι, θάν τὸ πιῆς... Δύναμι θά σοῦ δώση..."

Ο ΞΕΝΟΣ

Τὸ πίνω... μὰ θά ἤθελα νά φύγω...

(Κοιτάζει γύρω του, ἔχοντας τὴν ἔννοια τῶν γερμανῶν ποῦ τὸν κυνηγᾶνε)

Ο ΓΕΡΟΣ

(Κοιτάζει ἀπὸ τὸ παράθυρο μὲ προφύλαξι, σηκώνοντας κάπως τὴν κουρτίνα)

Νά νυχτώση
ἀκόμα περισσότερο κι' ὕστερα θά σέ βγάλω
ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς, ἀπὸ ἓνα δρόμον ἄλλο
κι' ἄσ' τους νά σέ γυρεύουνε...

(Χαμογελάει. Σηκώνει τὸ ποτήρι του γιὰ νά τὸν εὐχηθῆ).

Παιδί μου, στήν ὑγείά σου

Ο ΞΕΝΟΣ (πίνοντας)

Νά ζήσης γέρο...

Ο ΓΕΡΟΣ

Σύντομα νά βρῆς τὴ φαμελιά σου,
τὴν μάννα, τὸν πατέρα σου ἂν ἔχης, τοὺς δικούς σου
καί σύντομα τὴ ζεστασιά νά βρῆς τοῦ σπιτικοῦ σου...

Ο ΞΕΝΟΣ (πίνοντας)

'Ἡ εὐχή σου γέρο...

Ο ΓΕΡΟΣ (μὲ συγκίνηση)

'Ὁ πόλεμος... Πόσες φαμίλλιες χώρισε
καί πόσους ἔρημους γονηοὺς πικρὰ τοὺς στενοχώρησε...
Πόσοι λεβέντες φύγανε... Πόσοι νά ζεῖνε τάχα
καί πόσοι νά χαθῆκανε... Παρακαλῶ μονάχα
τὸν "Υψιστο, πὸ σύντομα τὸ τέλος νά μᾶς φέρη
τοῦ πόλεμου τοῦ τραγικοῦ... κι' ἀπὸ τὰ ξένα μέρη

ὄσοι εἶναι... νά γυρίσουνε στά σπίτια τους καί πάλι...

Ο ΞΕΝΟΣ

Μά δέν θ' ἀργήση γέροντα. Κανείς δέν ἀμφιβάλλει
πὼς τώρα πιά βαδίζομε καί πᾶμε γιά τή Νίκη
καί παύει τ' ἀγκομαχητό καί τοῦ πολέμου ἡ φρίκη.
'Από παντοῦ τοὺς διώχομε. 'Από τήν 'Αφρική,
— τό ξέρω γιατί πολέμῳ κι' ἐγὼ στά μέρη ἐκεῖνα —
ὕποχωροῦνε οἱ Γερμανοὶ καί φεύγουν κι' ἀπ' ἐκεῖ...

Ο ΓΕΡΟΣ

'Από ποῦ εἶσαι γυιόκα μου ;

Ο ΞΕΝΟΣ

'Εγώ ; 'Απ' τήν 'Αθήνα.

Πᾶνε δυὸ χρόνια πού 'φυγα μαζὺ μ' ἄλλα παιδιά.
'Ἦταν μιὰ χειμωνιάτικη καί σκοτεινὴ βραδυὰ
ποῦρθε ἓνα ὑποβρύχιο κοντά στήν Βουλιαγμένη.
Τό ξέραμε δυὸ μέρες πρὶν καί εἴμαστε κρυμμένοι
μέσα στά πεδκα. "Ἐτσι λοιπὸν μπορέσαμε καί φύγαμε
καί μὲ τὸ ὑποβρύχιο τὸ ἐγγλέζικο ἐπήγαμε
σὴν Αἴγυπτο...

Ο ΓΕΡΟΣ (συλλογισμένος)

Στὴν Αἴγυπτο...

Ο ΞΕΝΟΣ

'Εκεῖ, βρήκαμε κι' ἄλλους,
"Ἕλληνες, "Αγγλοὺς, Ζηλανδοὺς, 'Αφρικανοὺς καί Γάλλους
κι' ἔτσι ὅλοι φίλοι γίναμε καί σαν ἀδέλφια ἴσως
ἀπὸ ἕ α πόθο μας κοινό...

Ο ΓΕΡΟΣ

Τοῦ γερμανοῦ τὸ μῖσος

Γνώρισες κι' ἄλλους "Ἕλληνες...

Ο ΞΕΝΟΣ (τὸν διακόπτει)

Πολλοὺς...

Ο ΓΕΡΟΣ (συνεχίζει τὴ φράσι του)

Στὴν 'Αφρική ;

Ο ΞΕΝΟΣ

Καί Μωραΐτες ήτανε, νησιώτες...

Ο ΓΕΡΟΣ (μ' ένδιαφέρον)

Κρητικοί ;

Ο ΞΕΝΟΣ (μ' άφέλεια)

Ναί, γνώρισα καί Κρητικούς... Ήταν σωστοί λεβέντες,
γενναίοι καί περήφανοι, χωρίς πολλές κουβέντες.
Ήξεραν πώς νά πολεμοῦν, ήξεραν νά νικήσουν,
ήξεραν πρώτοι στή φωτιά τής μάχης νά ριχτοῦνε,
ήξεραν πώς δέν έπρεπε ποτέ νά υποχωρήσουν
κι' ένα μόνο δέν ήξεραν : Πώς νά προφυλαχτοῦνε.

Ο ΓΕΡΟΣ

Ή Κρητικός, σάν πολεμᾶ με τ' όπλο του στο χέρι,
τί πάει νά πη προφύλαξι... δέν έμαθε, δέν ξέρει.

Ο ΞΕΝΟΣ

Τό εΐδα με τά μάτια μου στοῦ "Ελ 'Αλαμείν τή μάχη.
Τρεῖς Κρητικοί, προχώρησαν άπ' τή γραμμή μονάχοι
καί στή φωτιά ριχτήκανε... Ή λοχαγός φωνάζει,
μά εκείνοι ποῦ ν' άκούσουνε... Κατέβαζε μπουγάζι
με τά όλμοβόλα ό γερμανός. Με σάλτα προχωρούσανε,
τόσο ποῦ μάς παρέσυραν κι' έμας καί προχωρούμε...
Τριγύρω οί όλμοι βούϊζαν κι' εκείνοι τραγουδούσανε
λές καί σέ γάμο ήτανε. Νά μήν πολυλογοῦμε,
τά τρία εκείνα τά παιδιά γίναν' ή άφορμή
ποῦ πήρε ή Μεραρχία μας άλλοιώτικην όρμη
καί νίκησε τοῦς γερμανοῦς στοῦ "Ελ 'Αλαμείν τή μάχη.
Σέ κάθε μίαν έπίθεσι, μέναν κι' οί τρεῖς σάν βράχοι
στο χῶμα ριζωμένοι...

Κεφάλια στενοκέφαλα... Δέν ξέραν τί σημαίνει
μιά σκόπιμη υποχώρησι, λίγη στρατηγική...
Λίγο νά προχωρούσανε, δέν φεύγανε άπ' εκεί.

Ο ΓΕΡΟΣ (με συγκίνηση)

Καλή τους ώρα...

Ο ΞΕΝΟΣ

Τώρα πιά...

Ο ΓΕΡΟΣ

Τί έγινε ;

Ο ΞΕΝΟΣ

Δέν ζοῦνε.

Ήταν γραμμένο φαίνεται μαζὺ νὰ σκοτωθοῦνε,
ὅπως μαζὺ ἐζούσανε,
ὅπως ἐπολεμούσανε
πάντα μαζὺ κι' ἀχώριστοι καὶ πάντ' ἀδελφωμένοι...

Ο ΓΕΡΟΣ

Καὶ σκοτωθήκανε κι' οἱ τρεῖς ;

Ο ΞΕΝΟΣ

Πήγανε δοξασμένοι...

Μὰ τώρα, ἐκεῖ πού βρίσκονται σέ οὐράνια γαλανά,
δέν πέθαναν... δέν χάθηκαν... μὰ ζοῦν παντοτεινά.

Ο ΓΕΡΟΣ (μὲ λίγη ἀγωνία)

Κι' ἦτανε Κρητικόπουλα ;

Ω ΞΕΝΟΣ

Τέτους βλαστοὺς ἀθάνατους,
δυὸ μάννες τοὺς ἐγέννησαν : Ἡ Κρήτη καὶ ἡ μάννα τους...

Ο ΓΕΡΟΣ (μὲ ἀγωνία πού αὐξάνει φανερά)

Ἡ μάννα τους ; Τί θές νὰ πῆς ; Εἶχανε μιὰ μητέρα ;

Ήταν ἀδέλφια δηλαδή ;

Ο ΞΕΝΟΣ

Μιὰ μάννα, ἕναν πατέρα...

Ἀδέλφια τρία...

Ο ΓΕΡΟΣ

(ἐνῶ ἡ ἀγωνία του αὐξάνεται πάντα)

Τοὺς γνώρισες ; Ἦσουν καὶ σὺ κοντὰ τους ;

Ο ΞΕΝΟΣ

Πάντα παρέα εἴμαστε...

Ο ΓΕΡΟΣ

(πού ἀρχίζει καὶ τρέμει ἡ φωνή του)

Καὶ τὰ δυνάματά τους,

τά 'χεις στόν νοῦ σου ξένε μου, ἢ μὴν τὰ λησιμονᾶς ;

Ο ΞΕΝΟΣ

(καταβάλλει προσπάθεια γιὰ νὰ θυμηθῆ)

ῥῆταν θυμᾶμαι... ὁ Μανωληός...

(ὁ γέρος ξαφνιάζεται)

ῥΟ Σήφης... (πάλι ξαφνιάζεται)

κι' ὁ Μηνᾶς.

Σκοτώθηκαν...

Ο ΓΕΡΟΣ (μισοσηκώνεται, μὲ ταραχή)

ῥΟ Μανωληός...

Ο ΞΕΝΟΣ (συνεχίζει)

Σάν ἥρωες..

Ο ΓΕΡΟΣ (μισοσηκωμένος μὲ βλέμμα ἀφηρημένο)

ῥΟ Σήφης...

Ο ΞΕΝΟΣ

κι' ὁ πιὸ μικρός, σάν τὸν γαμπρὸ ποῦ τὰ φιλιὰ τῆς νύφης
τρέχει νὰ πάρῃ μὲ χαρά, ἔτρεχε στὴν ἀντάρρα
μὰ τὸν εὗρηκε στὴν καρδιά τοῦ γερμανοῦ ἢ κατάρρα.
ῥῆταν λεβέντης...

Ο ΓΕΡΟΣ

ῥΟ Μηνᾶς...

(ῥῆχει σηκωθῆ ὄρθιος τώρα. ῥῆ συγ-
κίνησί του εἶναι φανερή, ἀλλὰ καταβάλλει προσπάθειες νὰ τὴν κρύψῃ)

Καὶ τώρα, δὲν μοῦ μένει,

γιὰ νὰ μὴ μείνουνε κι' οἱ τρεῖς οἱ γυιοὶ μου ντροπιασμένοι
παρὰ νὰ βρῶ ἓνα θάνατο, ποῦ νὰ μὲ πάῃ κοντὰ τους,
ἀντάξιο μὲ τὴν λεβεντιὰ καὶ τὴν παλληκαριά τους...

Ο ΞΕΝΟΣ (ποῦ κάτι ἀντιλαμβάνεται)

Γέρο τί λές ;

Ο ΓΕΡΟΣ

Δὲν ἤξερα ποῦ εἶναι τὰ παιδιὰ μου
κι' ἀνησυχόυσα σὰ γονηός μὲ πίκρα μυστική,
μὰ μοῦ τὸ εἶπες, ξένε μου κι' ἠτύχασε ἡ καρδιά μου
ποῦ τὰ παιδιὰ μου πέθαναν σάν βέροι κρητικοί.

(Στρίβει τὸ μουστάκι του περήφανα)

Ἔτσι, ἀκόμα μιὰ φορά μᾶς τὸ ἔδειξεν ἡ Κρήτη...

(πηγαίνει στὸ παράθυρο κι' ἀνασηκώνει λίγο τὴν κουρτίνα κοιτάζοντας ἔξω)

Γέλασε... Χαμογέλασε καυμένη Ψηλορείτη
γιατὶ ὅπου νὰ ἴναι Κρητικὸς, πανώρηο του σημάδι,
ἔχει στὸ νοῦ καὶ στὴν καρδιά τὸ ξακουσμένο Ἄρκάδι.
Γέλασε Ψηλορείτη μου κι' ἐμεῖς θὰ καμαρώσωμε,
φέρτε τίς λύρες Κρητικοὶ γιὰ νὰ τὸ ξεφαντώσωμε
καὶ μέσ' τῆς πίκρας τίς πολλές, τίς τραγικὲς ζαλάδες
γιὰ τοὺς νεκροὺς, τοὺς ζωντανοὺς, νὰ ποῦμε μαντινάδες.

(Ἀφήνει τὴ κουρτίνα νὰ πέσῃ)

Ἐγὼ ἴμαι ὁ γέρο Κρητικὸς, ἐγὼ ἴμαι ὁ πονεμένος
καὶ τώρα ποὺ μοῦ ρήμαξεν ὁ πόλεμος τὸ σπίτι,
δὲν ἔκλαψα, δὲν δάκρυσα... κι' εἶμ' εὐχαριστημένος
ποὺ θὰ φωνάξω δυνατὰ: Χαλάλι... γιὰ τὴν Κρήτη.

(Πέφτει σ' ἔνα κἀδισμα. Ἀνασαίνει βαρειά)

Ο ΞΕΝΟΣ

Χωρὶς νὰ θέλω γέροντα, σ' ἐπύκρانا. Συμπάθα ἴμε...

Ο ΓΕΡΟΣ

Ἡ μοῖρα πάλι τὸ ἔθελε καὶ τὰ μαντάτα μάθαμε,
ἡ μοῖρα ἢ παντοδύναμη...

(Μπαίνει στὴν σκηνὴ ἀπὸ ἀριστερά, ἡ γρῆ γειτόνισσα παραγμένη)

Η ΓΥΝΑΙΚΑ

Γείτονα, οἱ Γερμανοὶ

κάνουν στὰ σπίτια ἔρευνες...

Ο ΞΕΝΟΣ (σηκώνεται μὲ ταραχή)

Ἔρευνες;

Η ΓΥΝΑΙΚΑ (συνεχίζει)

Στοῦ Τζαννῆ,

ἀπέναντί μας γείτονα, τὸν γιὸς του τὸν ἔδειρανε,
τοῦ βάλανε τὰ σίδηρα στὰ χέρια καὶ τὸν πήρανε...
Τώρα, θὰ ῥθοῦνε κι' ἀπὸ ἔδω...

Ο ΞΕΝΟΣ (παραγμένος)

Νὰ φύγω...

Ο ΓΕΡΟΣ (γαλήνιος)

Μή φοβᾶσαι.

Καλά πού 'ρθες γειτόνισσα κι' εὐλογημένη νά 'σαι.

Πάρε τὸν ξένον ἀπ' ἐδῶ καὶ θά σ' εὐγνωμονῶ...

'Απ' τὴν αὐλή μας βγάλ' τονε στὸ πίσω στὸ στενὸ

κι' ἴσια νά πάη τρέχοντας, θά βγῆ στὴν παραλία...

Δεῖξ' του τὸν δρόμο...

(στὸν ξένον) Ἔννοια σου. Θά φτάσης μ' εὐκολία
στὴν θάλασσα...

(Ἀκούγονται δυνατὰ κτυπήματα στὴν πόρτα)

Ο ΞΕΝΟΣ (τοῦ δίνει τὸ χέρι, Σιγά)

Σ' εὐχαριστῶ. Δὲν θά τὸ λησμονήσω...

Ο ΓΕΡΟΣ

Φεῦγα λοιπόν...

(Τὰ κτυπήματα ἐπαναλαμβάνονται)

Ο ΞΕΝΟΣ

Θά ἤθελα κάτι νά σοῦ χαρίσω...

Η ΓΥΝΑΙΚΑ

Πᾶμε. . θά μᾶς τσακώσουνε καὶ θά καοῦμε ὅλοι...

Ο ΞΕΝΟΣ

(τραβάει δυὸ πιστόλια ἀπὸ τὶς τσέπες του)

Κράτα γι' ἀνάμνησι αὐτό... τὸ ἓνα μου πιστόλι...

κρυψ' το μονάχα μὴν τὸ βροῦν...

(τοῦ φιλάει τὸ χέρι)

Σ' εὐχαριστῶ καὶ πάλι.

(Κρατώντας τὸ ἄλλο του πιστόλι φεύγει ὀριστερά μαζί με τὴν γρηά).

Ο ΓΕΡΟΣ (κοιτάζοντας τὸ πιστόλι του)

Κι' ἐγώ... κι' ἐγώ σ' εὐχαριστῶ. Τέτοια στιγμή μεγάλη
αὐτό 'ναι τὸ καλύτερο ἀπ' ὅλα σου τὰ δῶρα...

(Τὰ κτυπήματα ἐπαναλαμβάνονται πιο ἔντονα στὴν πόρτα. Ἀκούγονται ἀπ'
ἔξω—δεξιὰ—συγκεχυμένες γερμανικὲς φωνές).

Εἶναι καὶ τὸ πιο χρήσιμο...

(φωνάζει)

Τώρα θ' ἀνοίξω, τώρα...

(Κρατώντας τὸ πιστόλι πὸ τοῦ χάρισε ὁ ξένος, πηγαίνει στὸ παράθυρο, συνεχίζοντας τὰ λόγια του)

... νὰ φύγη ἢ μαύρη πίκρα μου, νὰ μὴ μὲ τυραννᾷ. .

(Ἄνοίγει τὸ παράθυρο, ἐνῶ τὰ κτυπήματα ἐξακολουθοῦν στὴν πόρτα καὶ καὶ παραμονεύοντας μὲ προσοχή, σημαδεύει πρὸς τὰ ἔξω)

Πάρτε... γιὰ τὸν Μανώλη μου...

(πυροβολεῖ. Φωνές ἀπ' ἔξω)

Τὸν Σήφη... (πυροβολεῖ)

... τὸν Μηνᾶ...

(πυροβολεῖ)

Τρεῖς γερμανοὺς (χαμογελᾷ)

(Πανδαιμόνιον. Φωνές γερμανικές, κτυπήματα στὴν πόρτα. Ὁ γέρος χαμογελᾷ εὐτυχισμένος, ἀλλὰ ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἀκούγεται πυροβολισμὸς ἀπ' ἔξω. Ὁ γέρος φέρνει τὸ χέρι του στὸ μέρος τῆς καρδιάς. Κλονίζεται.)

Παληόσκυλα... (στηρίζεται σ' ἓνα κάδισμα)

Γέλασε Ψηλορείτη...

(Τοῦ πέφτει τὸ πιστόλι ἀπὸ τὸ χέρι. Μὲ κόπο στρίβει τὸ μυστάκι του μὲ τὸ ἓνα χέρι κ' ἐνῶ μὲ τὸ ἄλλο τραβᾷ μιὰ σημαιοῦλα ἐλληνικὴ ἀπὸ τὸν κόρφο του, καταβάλλει μιὰ στερνὴ προσπάθεια καὶ ψιθυρίζει)

Γειά σου πατρίδα Ἑλλάδα μου... γειά σου γλυκειά μου Κρήτη.

(Σωριάζεται χάρω)

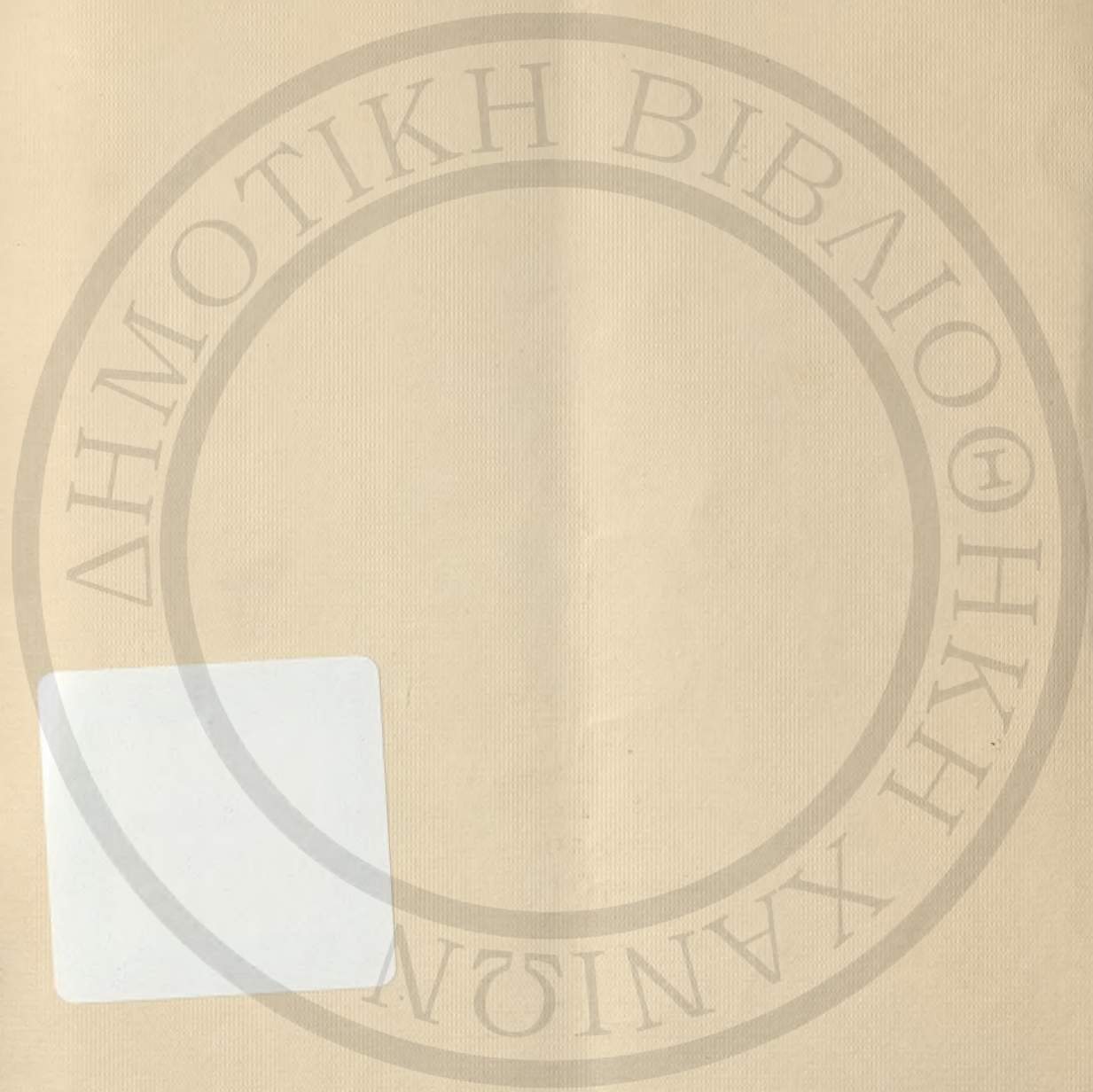
Αὐ λ α ί α

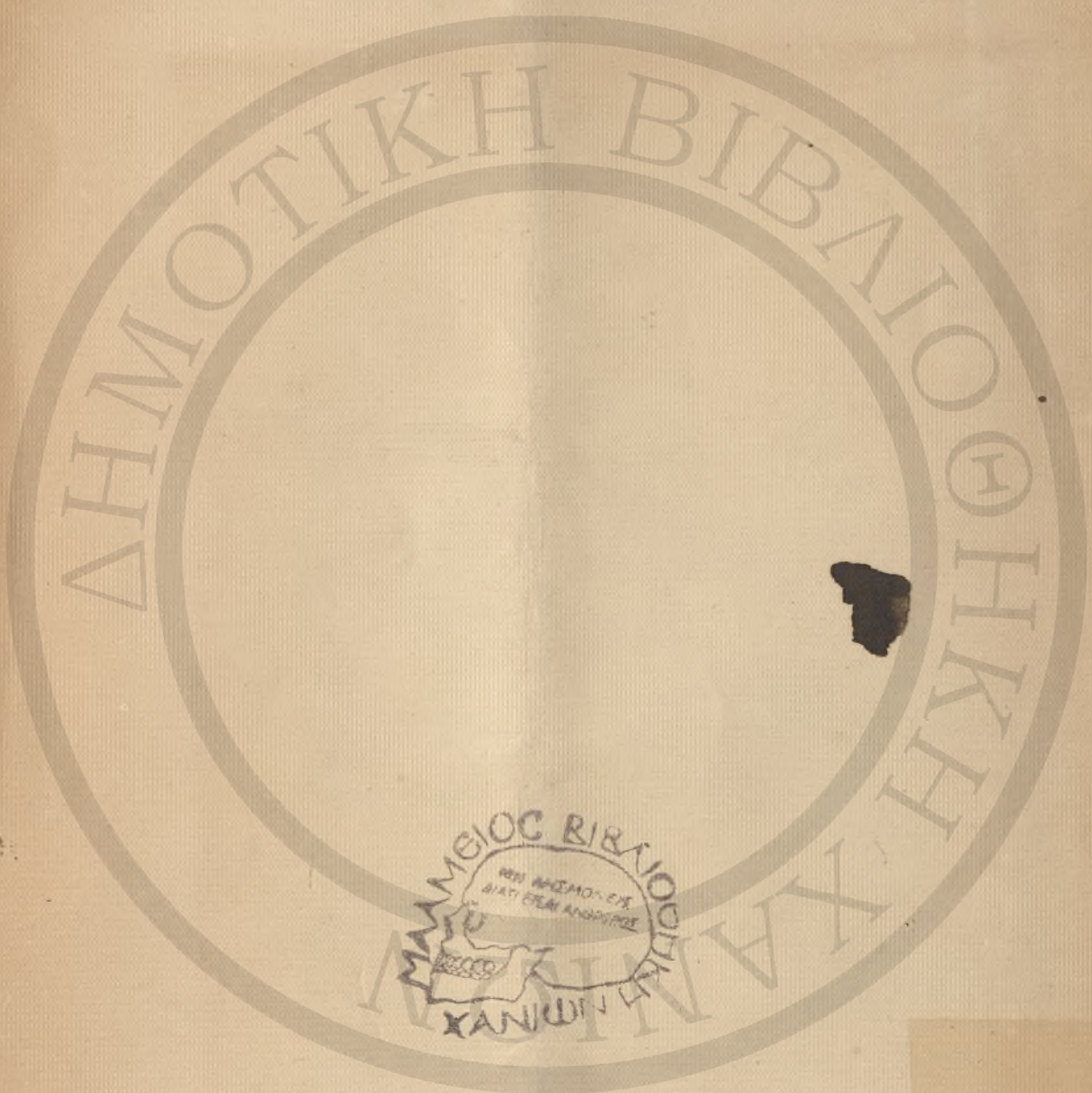
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΤΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ Δ. ΣΑΛΤΑ
ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 10 ΑΘΗΝΑΙ
ΤΗΛΕΦ. 610-029

Copyright του συγγραφέως

ΑΓΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΤΗΤΗΣ
ΚΑΝΙΝΙ
1950

